

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobce **S. V.**, zastoupeného JUDr. Vitem Rybářem, advokátem se sídlem Ostrava, Na Hradbách 2/120, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 2. 2005, č. j. OAM-253/VL-20-19-2005, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 6. 2005, č. j. 62 Az 16/2005 - 18,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Odměna advokáta JUDr. Víta Rybáře **s e u r č u j e** částkou 2558,50 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 22. 2. 2005, č. j. OAM-253/VL-20-19-2005, žalovaný zamítl žalobcovu žádost o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu, ve znění účinném do 12. 10. 2005).

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobce citoval řadu ustanovení zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, účinného do 31. 12. 2005 (dále jen správní řád), která správní orgán v řízení porušil a trval na tom, že nebyly naplněny zákonné podmínky pro zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. V rozhodnutí chybí výrok o neudělení azylu dle § 14 zákona o azylu a o nevztažení překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Ke skutkovým důvodům odkázal na správní spis, zejména na protokol o pohovoru. Dále uvedl, že z Ukrajiny uprchl před vymahači jeho věřitele, kteří ho i zbili. Věc oznámil policii, ale marně. V České republice byl několikrát, ale po návratu na Ukrajinu byl vždy kontaktován vymahači. Kvůli ohrožení života se do vlasti obává vrátit. Navrhl, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl rozsudkem ze dne 22. 6. 2005. V odůvodnění se ztotožnil se žalovaným v tom, že důvody uplatněné žalobcem nejsou podřaditelné pod žádný z důvodů pro udělení azylu. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce začal na Ukrajině podnikat, půjčené peníze však nemohl vrátit, neboť se mu nedařilo. Kvůli dluhům byl i zbit, což však nikde nehlásil a Ukrajinu opustil. V České republice, kde se před věřitelem skrývá, si chce dlužné peníze vydělat. Správní orgán po provedeném řízení usoudil, že žádost o udělení azylu je zjevně nedůvodná, neboť žalobce neuváděl žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, a krajský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu. Dodal, že výroky o neudělení humanitárního azylu a o nevztažení překážky vycestování by v napadeném rozhodnutí byly nadbytečné.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Uvedl, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, rozhodl na základě neúplných důkazů, chybí logická vazba mezi rozhodnutím a jeho podkladem. V zemi původu by byl ohrožen na životě. Stát takové poměry trpí a podporuje je. Žalobce je přesvědčen, že splňuje důvody pro udělení humanitárního azylu. Odvolal se též na čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod a odkázal na rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ve věcech Cruz Varas (1991, A-201) a Vilvarajah (1991, A-215), jakož i na Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, zejména na čl. 53. Z uvedených důvodů navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 4. 11. 2005 konstatoval, že v jeho případě byly splněny podmínky pro udělení azylu, a to minimálně podle § 14 zákona o azylu, a dodal, že státní orgány nezabránily útokům na jeho osobu, i když provedl všechny dostupné úkony směřující k ochraně jeho zdraví a života. Je zřejmé, že stejný postup příslušných orgánů bude uplatňován i do budoucna.

Žalobce požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost a navrhl její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v mezích důvodů vymezených stížnostními body (§ 109 odst. 3 s. ř. s.) a shledal kasační stížnost nedůvodnou.

Pokud jde o řízení před správním orgánem, lze obecně uvést, že povinností správního orgánu je respektovat základní pravidla řízení vyplývající z § 3 správního řádu a vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení. V řízení o azylu je pro posouzení rozsahu dokazování rozhodné, které skutečnosti uvede žadatel v žádosti o azyl, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu a který tvrdí skutečnosti, na jejichž základě správní orgán o jeho žádosti rozhoduje.

Namítá-li v tomto případě stěžovatel, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, nemůže s ním Nejvyšší správní soud souhlasit. Posuzování žádosti o udělení azylu sestává z řady procesních a materiálních hledisek obsažených v zákoně o azylu, které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také časové souslednosti. Povinností žadatele o azyl je tvrdit skutečnosti, na základě nichž mu má být azyl udělen. Toto tvrzení žadatele není možné nahradit žádným postupem žalovaného. Uvedl-li žalobce ve správním řízení jako důvod pro udělení azylu skutečnost, že po něm věřitelé vymáhali dluhy, přičemž byl též fyzicky napaden, avšak na státní orgány se v této souvislosti neobrátil, pak takovým tvrzením vymezil rozsah zkoumání uvedených důvodů, tedy, zda takové důvody jsou zákonnými důvody pro udělení azylu.

Žalovaný v řízení vycházel především ze stěžovatelovy žádosti o udělení azylu, doplněné ručně psaným prohlášením o důvodech žádosti, a z protokolu o pohovoru provedeném v souladu s § 23 zákona o azylu. Z žádné z těchto písemností nevyplynulo, že by stěžovatel tvrdil některý z důvodů pro udělení azylu, tedy že by byl v zemi původu vystaven pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo měl odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů (§ 12 zákona o azylu).

Nejvyšší správní soud se tak ztotožnil se žalovaným i s krajským soudem v závěru, že stěžovatelova životní situace na Ukrajině nesvědčí o tom, že by byl pronásledován, případně že by zakoušel odůvodněné obavy z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu. V kasační stížnosti žalobce uvedl, že byl napaden ze strany věřitelů, orgány země původu mu však nebyly schopny odpovídajícím způsobem zajistit ochranu. Tato argumentace je však v dané věci nepřiléhavá. Jak plyne ze správního spisu, stěžovatel mohl být na Ukrajině vystaven výhrůžkám či napadení ze strany soukromých osob. To však nemůže nic změnit na závěru správního orgánu o tom, že trestné jednání osob, napadnuvších stěžovatele kvůli nezaplacení dluhu, není pronásledováním ve smyslu zákona o azylu. Stěžovatel v pohovoru konaném dne 11. 2. 2005 na konkrétní otázku výslovně uvedl, že se vůbec neobrátil na policii nebo jiné státní orgány. Opačné žalobcovo tvrzení obsažené v kasační stížnosti se v tomto světle jeví být pouze účelovým. Jeho vlastní nečinnost lze z hlediska jeho tvrzení v kasační stížnosti o neschopnosti jeho země původu zajistit mu odpovídající ochranu před vymahači dluhů jen stěží akceptovat. Svým jednáním či lépe řečeno nejednáním totiž státním orgánům vůbec neumožnil k jeho ochraně zasáhnout. Je zákonité, že oběť trestného činu je vždy v nevýhodném postavení vůči pachateli. Musí ale překonat svůj strach z případné další konfrontace s pachatelem a požádat o pomoc příslušné státní orgány, chce-li přispět k tomu, aby pachateli byla další trestná činnost znemožněna. Stěžovatele jistě nelze nutit k tomu, aby podával trestní oznámení; stejně tak si ale on sám nemůže činit nárok na ochranu na mezinárodní úrovni, pokud ani neumožnil státním orgánům vlastní země, aby se jeho věci zabývaly. Nepokusil-li se získat ochranu prostředky vnitrostátního práva, nemůže mu být poskytnuta ochrana formou azylu: ta je totiž až poslední možností v situaci, kdy všechny ostatní nástroje práva selhaly.

Ani kasační soud tedy neshledal, že by žalobce v průběhu celého správního řízení uváděl cokoli, co by nasvědčovalo tomu, že žádá o azyl z jiného důvodu, než je obava z jednání soukromých osob domáhajících se na něm dlužných peněz. Žalovaný proto stěžovatelovu žádost o udělení azylu správně zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

K tvrzenému splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu nutno uvést, že pokud v řízení o žádosti o udělení azylu vyplyne některá ze skutečností taxativně uvedených v § 16 odst. 1 zákona o azylu, pak správní orgán, za předpokladu, že běží lhůta stanovená v odstavci 2 téhož ustanovení (ve znění účinném do 12. 10. 2005), bez dalšího takovou žádost zamítne; konečným způsobem tak ve věci rozhodne, aniž by byla dále zjišťována existence některého z důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona. Pro rozhodování o udělení azylu podle § 14 zákona o azylu je negativní zjištění a závěr o neexistenci důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona určující. Výrok správního orgánu o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu by tak byl v logickém rozporu s výrokem o zamítnutí žádosti o udělení azylu podle § 16 zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 1 Azs 8/2003 - 90, www.nssoud.cz).

Žalovaný ani krajský soud nebyli dále ze zákona povinni rozhodnout o překážkách vycestování. Rozhodnutí žalovaného bylo vydáno dle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu - žádost o udělení azylu byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná, kdežto § 28 zákona o azylu by se užil v případě neudělení či odnětí azylu a tedy jako obligatorní část rozhodnutí v režimu § 12, § 13, § 14, § 15 a § 17 zákona o azylu, pro které platí povinnost plynoucí z § 91 tohoto zákona (srov. č. 409/2004 Sb. NSS, dále též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, č. j. 5 Azs 230/2004 - 45, www.nssoud.cz).

V bodech, jimiž stěžovatel napadl nesprávné posouzení právní otázky spočívající v tom, že nebylo přihlédnuto k článku 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a k rozsudkům Evropského soudu pro lidská práva ve věcech Cruz Varas (1991, A-201) a Vilvarajah (1991, A-215), jakož i k článku 53 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, je kasační stížnost nepřipustná (§ 104 odst. 4 s. ř. s.): opírá se totiž o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl.

Nejvyšší správní soud tedy shledal žalobcovy námitky dílem nedůvodnými, dílem nepřipustnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo žádné vady, k nimž musí kasační soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

Žalobci byl pro řízení o výše uvedené kasační stížnosti ustanoven zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8, § 120 s. ř. s.).

Výše odměny byla stanovena podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 8. 2006 (jak plyne z čl. II. vyhlášky č. 276/2006 Sb.), a to za dva úkony právní služby spočívající v převzetí a přípravě právního zastoupení a v písemném podání týkajícím se věci samé ze dne 4. 11. 2005, a náhrady hotových výdajů, tedy ve výši 2x 1000 Kč a 2x 75 Kč [§ 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b), d), § 13 odst. 3 citované vyhlášky], celkem 2150 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšují se náklady řízení o částku 408,50 Kč, odpovídající dani, kterou je advokát povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Ustanovenému advokátovi se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 2558,50 Kč.

Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2007

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu